

Tohtoriltakin odottaisi suomea

■ Kimmo Pietiläinen

Tieteessä tapahtuu -lehti uutisoi kielipoliittisesta toimintaohjelmasta otsikolla *Suomen kielen puolesta* todeten "... suomen kieltä kannustetaan käyttämään aina kun mahdollista ..." (4–5/2009, s. 59–60.)

Saman lehden sivuilla 8–17 Kirkon tutkimus-

keskuksen tutkija, filosofian tohtori Kimmo Ketola julkaisi laajan artikkelin *Uskonto, kulttuuri ja ihmisluonto: katsaus evolutiiviseen uskonnontutkimukseen*, joka esittelee maailmalla toimeliaan tutkimusalan. Artikkelissa on 43 lähdeviitettä, joista yksi on suomenkielinen: Boyer, Pascal 2007

[2001]: *Ja ihminen loi jumalat: Kuinka uskonto selitetään*. Helsinki: Werner Söderström.

Viitteissä on neljä muutakin suomennettua teosta, mutta niistä annetaan vain englanninkielisen version tiedot: Susan Blackmore, *Meemit*, Richard Dawkins, *Geenin itsekkyyks*, Richard Dawkins, *Jumalharha*, ja Daniel Dennett, *Lumous murtuu*. Kaikki ovat Ketolan artikkelin kannalta olennaisia. Kaksi jälkimmäistä olivat käynnistämässä suurta uskontokriittistä keskustelua, joka vähitellen alkaa Suomessakin saada ärhäköitä piirteitä. Ilman näitä Ketola olisi tuskin kirjoittanut artikkeliaan. *Geenin itsekkyyks* taas on evoluutiopsykologian käynnistäneitä suuria klassikoita.

Tiedän, että Ketola tietää, että nämä teokset ovat ilmestyneet suomeksi. Eikö sen olisi voinut kertoa viitteissä, vaikka kirjat eivät olekaan hienon kustannusyhtiön tuotteita? Ne ovat nimittäin Art Housen ja Terra Cognitan kustantamia. Molemmat ovat julkaisseet järjestelmällisesti uutta evolutiivista ajattelua käsitteleviä kirjoja, jopa kymmeniä nimekkeitä, kun WSOY:n listalle alan teoksia on tullut satunnaisesti tahtiin kirja vuosikymmenessä. Onko WSOY jotenkin muita kelvollisempi tiedon auktorisoija? Onko parempi lukea alkuperäiskielellä muiden kuin WSOY:n suomentamat, epämääräisten yhtiöiden julkaisemat teokset?

Vai eikö Ketola halunnut kertoa suomennoksisista suojellakseen tohtoritason tietämystään ja ikään kuin viivyttääkseen kirjojen joutumista rahvaan käsiin?

Onko tieto oikeaa vasta, kun tohtori on sen suodattanut? Mistä tiedämme, että juuri tohtori esittää asian oikein? Eikö kansalaisella ole järkeä ajatella asiansa äidinkielellään itse ja omatoimisesti? Onko jotenkin paha, että kansalaiset perehtyvät omatoimisesti maailmankulttuurin moderneihin virtauksiin?

Miten norsunluutornin viisaus ja suurten kulttuuri-instituutioiden suosiminen on sopu-soinnussa sen kanssa, että "suomi voi elää tulevaisuudessakin täysipainoisesti muiden kielten rinnalla"? Eikö kieleemme täysipainoinen elämä on juuri sitä, että maailmankulttuurin uusia virtauksia ajatellaan suomeksi ja että kaikki halukkaat voivat tutustua niihin? Eikö uuden ajattelun pitäisi olla kaikkien ulottuvilla myös suomenkielisten lähdeviitteiden opastamana?

Ja miten Ketolan sovittaa englanninkielisten lähteiden suosimisensa yhteen Martti Lutherin kansan kieltä puhuvan Jumalan kanssa?

Kirjoittaja on kääntäjä ja kustantaja.